

prof. Maklecovom. Ta učbenik je verna slika harmoničnega znanstvenega delovanja dveh znanstvenikov. In to vsestransko harmonijo je pok. često poudarjal.

S tem je podana le bežna slika o tem, kako je gledal pokojni na važnejše probleme kaz. prava in kako se je udejstvoval v tej panogi našega pravnega življenja. To pa je le en del njegovega delovanja. Že s tem delom si je postavil trajen spomenik v razvoju in oblikovanju našega kazenskega prava.

Dr. Avgust Munda.

Književna poročila.

Razprave, zvezek prvi. Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, pravni razred, 1941, str. 260.

Lansko pomlad je izšel prvi zvezek Razprav pravnega razreda Akademije. Vsebinsko bogata knjiga prinaša osem razprav iz več pravnih področij, namreč dve iz kazenskega materialnega prava, po eno iz gospodarske politike, civilnega postopnika, pravne filozofije, iz zgodovine gospodarske vede ter iz cerkvenopravne in državnopravne zgodovine.

Prof. Bilimovič prikazuje v svoji razpravi „Ekonomska tabela François Quesnaya“ prvi poskus, zgraditi splošno shemo stacionarnega gospodarstva, kar jih poznamo v zgodovini ekonomske vede, namreč „Tableau économique“ osnovec fiziokratične šole François Quesnaya. Pisca ne zadovoljuje dosedanja razlaga te tabele, temveč podaja nje smisel v sodobnem znanstvenem jeziku ter sklepa z željo za ekonomsko tabelo sodobnega gospodarstva, ki bi bila neprecenljive znanstvene vrednosti. Pokojni prof. Dolenc je prispeval „Mnogotni zločin v kazenskem pravu kraljevine Jugoslavije“. Kazenskopravna razmotrivanja uvaja s sociološkim in psihološkim uvodom o mnogoti in njenem delovanju (postanek mnogote, vloga posameznika v mnogoti: zavestni, nezavestni vodja, udeleženci). Po prikazu mnogotnega zločina po našem kazenskem zakoniku (§§ 117, 129, 154) obravnava avtor vprašanja, ki nastanejo glede gmotnih zločinov v sodnem kazenskem postopku (pregon, odškodninski zahtevki) ter omogoča s tem primerjanje z rešitvami v tujih zakonodajah, ki jih razporeja po dveh načelnih stališčih do gmotnega zločina v dve skupini: v germanskopravno in v romanskopravno. V zaključku podčrtava avtor osnovne smernice, ki jih očituje novejša zakonodaja glede gmotnih zločinov, ter izzove zamisel njih nove ureditve, namreč v občem delu kazenskega zakonika. Pokojni prof. Kušej obravnava predmet iz cerkvenopravne zgodovine „Cesar Jožef II. in papeževe prvenstvene pravice“. V njej kaže usodo pglavitnih papeževih pravic, na katere je zadela Jožefova reforma: dispenze v zakonskih stvarih, odprava eksemcij samostanskih udruženj, konzistorialne prelature in prelatije. Duhovno ozadje te dobe, ki ga slika avtor v uvodni analizi jožefinizma, galikanizma in febronianizma, omogoča razumevanje problemov, ki so bili postavljeni.

V razpravi „Interpretacija kazenskega zakona v jugoslovanski sodni praksi“ prof. Maklecov analizira in znanstveno ocenjuje stališče naše sodne prakse do najvažnejših problemov razlage kazenskih zakonov: pomen materialij, avtentično besedilo, odnos med za-

konom in izvršilnimi naredbami, tolmačenje zakona samega, analogija, načelo in dubio pro reo ter normativne sestavine dejanskega stanu kaznivih dejanj. Na temelju obdelanega gradiva ugotavlja avtor, da kaže v teh stvareh praksa nekoliko pretirani konzervativizem. Prof. Ogris osveljuje v svojem prispevku „Preobljudenost kmečkega podeželja in staniščni stroj industrije“ pogoje, ovire in praktične izglede načrtnega posega v nastanitev industrije na podeželju, ki se zagovarja z razlogi socialne in agrarne politike. Prof. Pitamic rešuje v svoji razpravi „Čista pravna teorija in naravno pravo“, izhajajoč iz zamisli čiste pravne teorije (Kelsen), „končni in bistveni problem prava, namreč vprašanje, zakaj pravo velja“. Po nazorih čiste pravne teorije je temelj za vsako pravno normo zgolj v normativni sferi, nikdar v dejanski činjenici (v kajstvu). Kako torej utemeljiti na pr. dejanje prvega ali revolucionarnega ustavodavca? Kelsen si pomaga s hipotetično normo, ki jo avtor — ker razkrije, da temelji na dejanskih činjenicah — odklanja. Tej rešitvi postavlja nasproti svojo tezo, da je objektivna veljava pravnega reda utemeljena vedno v normi. To normo vidi v naravnopravnih načelih, ki izvirajo iz bistva človeških zajednic. „O absolutno nični civilni sodbi“ razpravlja prof. Sajovic. K takim sodbam ne šteje tistih, ki so izpodbojne zaradi ničnosti, marveč samo tiste, ki so neučinkovite že po svoji naravi. To niso niti navidezne sodbe (na pr. take, ki jih je izreklo oblastvo, ki ni imelo sodne oblasti), niti neupoštevne sodbe, to so tiste, ki jih ni mogoče izvršiti, marveč so absolutno nične samo sodbe zoper neobstoječe ali izdeželne osebe. V sklepi razpravi „Mesto F. A. Pelzhofferja v zgodovini državoslovja“ predočuje prof. Spektorski znanstveni nazor Valvazorjevega sodobnika, sodnega prisednika na Kranjskem, Pelzhofferja. V luči takratnih državoslovnih nazorov ga označuje za statičnega politiko-legista, ideologa monarhije, pristaša zmernega absolutizma, obenem pa za neodvisno mislečega in originalnega državoslovca, ki pri sodobnikih ni zbujal zaslužene pozornosti.

Tako beležimo poleg Slovenskega pravnika in Zbornika znanstvenih razprav prvi zvezek Razprav kot nov, prepričevalen dokaz tvornosti naše pravne vede.

S. B.

Dr. Bajič Stojan: Delovnopравни zbornik. Prvi dodatek. J. Blasnik nasl. d. d. Ljubljana. 1942.

Začetek meseca februarja je izšel prvi dodatek k četrti knjigi zbirke zakonov v izdaji Društva „Pravnik“, k Delovnopravnemu zborniku. Dodatek prinaša na 44 listih, zvečine natisnjenih na obeh straneh in vložljivih na ustreznih mestih v knjigo, vse dopolnitve delovnega prava, ki so bile izdane do 1. januarja 1941, tako da prikazuje knjiga celotno snov te pravne panoge do omenjenega datuma.

Dopolnitve so predvsem zakonske narave. Poleg krajših oblastvenih odredb, pojasnil in navodil naj omenim dopolnitve in spremembe viničarskega reda, pojasnila o začetku in prestanku zaposlitve, o uporabi poslovnih knjžic, odredbo o minimalnih mezdah, uredbo o poklicnih šoferjih, o ureditvi službenega razmerja ob vpoklicu službojemnikov v vojaško službo, o preskrbovalnih ustanovah in o preprečevanju nedovoljene gospodarske obveščevalne službe. Vsi ti pravni viri so opremljeni z znano prirediteljevo skrbnostjo s primernimi krajšimi opazkami.

Drugi del dopolnitev tvori lepo število sodnih odločb k vsej vsebini Delovnopravnega zbornika. Tu je zbrano vse, kar je bilo objavljeno v tem medčasu. Prav zanimive so vmes in kažejo verno sliko izgraditve delovnega prava po sodni praksi. Mnogovrstnost odločb je pomnožil že Bajič sam, ker je spretno izvedel iz objavljenih rekov

splošna pravila, ki se podajajo smiselno iz njih, čeprav se pri tem niti na razloge odločb ni mogel vselej opirati, ker jih n. pr. Ivanovičeva Sodska praksa ne prinaša vselej. S tem načinom, da podaja namreč že razlago odločb, se je postavil sicer v nasprotje z običajnim, da naj kažejo navedene odločbe le kazuistiko, splošna pravila pa takrat, kadar se na ista pozivajo tudi v razlogih. Toda, če se dela to oprezno, kakor v tej knjigi, je stvari sami v korist.

V poldrugem letu uporabe je Delovnopравни zbornik prestal preskušnjo, priboril si je v naši pravni praksi vsestransko priznanje. Prednosti knjige same dičijo tudi dodatek. Bilo je tedaj prav, da je izšel, saj ni narastla tvarina v nobeni drugi pravni panogi tako zelo kakor ravno v tej. In tako imamo po Bajičevi zaslugi zbrano zopet celotno snov.

Dr. Rudolf Sajovic.

Dr. Bauer Hans: Veštačenje pismenih isprava. Materijal za pravljenje pismenih isprava i kemijsko ispitivanje domačeg mastila. Beograd. 1940. str. 235.

Gradivo, ki ga obravnava pisec v tej knjigi, spada v področje kriminalne tehnike. Ta veda se je imenovala v romanskih državah „znanstvena policija“, v Nemčiji pa „Kriminalistika“.

Izvedenstvo o pristnosti ali nepristnosti listin je lahko grafično (grafoskopsko) ali tehnično v ožjem pomenu besede. Grafično ali grafoskopsko ekspertizo je razlikovati od grafologije, kakor se grafična ekspertiza navadno imenuje v sodni praksi. Grafična ekspertiza je metoda primerjave rokopisov (comparatio literarum), grafologija pa je okultna veda, s katero se skuša odkriti piščev značaj in njegova usoda. Tehnična ekspertiza v ožjem pomenu besede pa se vrši z uporabo fotografskih, mikroskopskih in kemičnih metod s pomočjo prirodoslovnih ved. Uporablja se, če se hoče preiskati gradivo, iz katerega je listina napravljena. Izvedenčeva naloga je ugotoviti, ali se vjema kakovost gradiva listine s krajem in časom, kje in kdaj je bila listina napravljena. Izvedensko poslovanje grafika in tehnika se da težko ločiti. V sodni praksi podà „grafolog“ svoje mnenje običajno tako z grafičnega kakor s tehničnega vidika.

Pisec gori navedene knjige se omejuje v svojem delu le na prikaz metod preskusa črnila in papirja, in sicer s preskusom listin, ki so pisane na domačem papirju in s črnilom. Na kratko se peča s preskusom papirja in črnila že H. Gross v svojem sistematičnem delu o kriminalistiki, 1922, str. 977—987. Pisec gori navedene knjige pa opisuje poleg zgodovine papirja, črnila in peresa, tudi načine, kako se papir in črnilo proizvajata in se zlasti obširno peča s kemičnimi sestavinami črnila ter s preskusom črnila s pomočjo različnih reagensij. S tem hoče seznaniti tudi pravnika s to panogo kriminalne kemije in mu nuditi možnost, da lahko nadzira izvedenca kemične stroke.

Dr. M.

Bogoslovska smotra, Zagreb 1941. God. XXIX. br. 6.

Bulletin International de Droit Agricole. Roma 1941. II. No. 4.

Čas. Ljubljana 1941. XXXV. Št. 9—10.

Dr. Francé Adolf: Sistematična zbirka predpisov o likvidaciji kmetjskih dolgov s komentarjem (vsebuje tudi zbirko mnenj posvetovalnega odbora pri PAB-i in odločb višjih sodišč). Ljubljana. 1942. Strojepisni odtis rokopisa, str. 174.

Dr. Tomšič Ivan: Vojno in nevtralnostno pravo. Ljubljana. 1941. Nova Založba. Str. 215.

Dr. Werk Hugo: Pregled gradjanskog postupka Kraljevine Italije. Posebni odtis iz Mjesečnika 1941. št. 9 in 10—12. Zagreb.